

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1948/2022
27.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Мирјане Андријашевић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Привредно друштво за вађење руде и осталих обојених метала БОСИЛ-МЕТАЛ ДОО Босилеград, улица Георги Димитрова број 74, чији је пуномоћник Драган Давитков, адвокат у ..., против туженог SELECTRA TRADE ДОО предузеће за трговину електроматеријалом и опремом, инжењеринг, послове и изградњу електроенергетских објеката Лесковац, чији је пуномоћник Стефан Младеновић, адвокат у ..., ради раскида уговора и враћања аванса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда IПж 6663/21 од 25.05.2022. године, у седници већа одржаној 27.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ посебна ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда IПж 6663/21 од 25.05.2022. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда IПж 6663/21 од 25.05.2022. године и пресуда Привредног суда у Лесковцу П 74/2020 од 17.06.2021. године и предмет се ВРАЋА првостепену суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду IПж 6663/21 дана 25.05.2022. године, којом је одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Привредног суда у Лесковцу П 74/2020 од 17.06.2021. године којом је у I ставу изреке одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди да је раскинут уговор број 91/16 закључен у Лесковцу 23.11.2016. године између туженог као извођача радова и тужиоца као наручиоца радова, заведен код тужиоца под бројем 1083/16 од 23.11.2016. године; у II ставу изреке одбијен тужбени захтев тужиоца да се тужени обавезе на враћање примљеног аванса у износу од 3.600.000,00 динара од чега на износ од 600.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 26.01.2017. године, на износ од 1.500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.02.2017. године и на износ од 1.500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 05.09.2017. године до исплате, а за извођење радова на изради инвестиционо-техничке документације и испоруке опреме и извођење комплетних електро montaжних и грађевинских радова на изградњи далековода 10 kv од TS 35/10 kv „Тламино“ до TS 10/0,4 kv „Босил метал“ у Караманици; у III ставу изреке обавезан тужилац да туженом

накнади парничне трошкове од 113.800,00 динара. Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде је тужилац изјавио посебну ревизију, позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао разлоге ревидента за посебну ревизију, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 18/20), и дозволио ревизију због потребе за уједначавањем судске праксе, одлучујући по одредби члана 404. став 2. Закона парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија основана.

Побијана пресуда је донета на основу утврђења да је између парничних странака, тужиоца као наручиоца радова и туженог као извођача радова закључен уговор број 91/16 дана 23.11.2016. године чији је предмет израда инвестиционо-техничке документације и испорука опреме и извођење комплетних електромонтажних и грађевинских радова на изградњи далековода 10 kv од TS 35/10 kv „Тламино“ до TS 10/0,4 kv „Босил метал“ у Караманици, у свему према техничким условима и прихваћеној понуди извођача радова број 65/16 од 17.11.2016. године. Тужилац је туженог пуномоћјем овластио да у његово име и за његов рачун подноси захтеве државним органима и трећим лицима ради прибављања уверења, дозвола и сагласности и да може предузимати све потребне правне и фактичке радње за потребе реализације послова на изградњи далековода. Тужилац је туженом авансно уплатио укупан износ од 3.600.000,00 динара. Тужилац тврди да је тужени делимично испунио своју обавезу, тако што је урадио идејни пројекат прикључног вода, али да по пуномоћју није извршио обавезу која се тиче решавања имовинскоправних односа са власницима парцела преко којих је траса далековода требало да прође, нити је израдио инвестиционо техничку документацију, па како више од три године није извршио своје уговорне обавезе, нити је показао спремност да реализује уговор до краја, тужилац је дописом од 08.08.2019. године затражио споразумни раскид уговора и да тужени врати примљени аванс у целини, на шта је тужени одговорио својим предлогом за споразумни раскид, тако што је понудио да тужени задржи износ од 3.578.956,00 динара, а да тужиоцу врати 21.044,00 динара. Како предлог туженог тужилац није прихватио, тражи да суд утврди да је предметни уговор раскинут и тражи враћање примљеног аванса од туженог са припадајућом законском затезном каматом. Тужени оспорава да је по уговору имао обавезу да о свом трошку регулише имовинскоправне односе са власницима парцела преко којих пролази траса далековода и да му је у том циљу уплаћен аванс, а и да је уговор измењен у смислу прибављања грађевинске и употребне дозволе од стране туженог. Тужени тврди да јесте израдио пројекат – идејно решење за далековод и идејни пројекат, да је прибавио локацијске услове и израдио другу техничку документацију потребну за добијање грађевинске дозволе у складу са уговором, да је прибавио и испоручио већи део опреме за израду далековода, те да је позивао тужиоца да регулише имовинскоправне односе са власницима парцела, а и да је тужилац остварио стварну намеру за закључење уговора – повећање снаге електричне енергије. Са друге стране тврди да тужилац није испунио своје уговорне обавезе јер није уплатио једнократно цео аванс, а уплату је извршио са закашњењем. Тужени је истакао компензациони приговор за износ од 3.608.400,00 динара. Утврђено

је да је тужени по уговору извео радове у укупном износу од 2.895.750,00 динара, са ПДВ-ом у укупном износу од 3.474.900,00 динара, да је израдио идејни пројекат и да Општина Босилеград није изнела примедбе у покренутој процедури за извођење радова па се може прихватити укупан износ за израду од 540.000,00 динара са ПДВ-ом, те да је тужени купио и транспортовао грађевинске елементе и опрему у укупном износу са ПДВ-ом од 2.934.900,00 динара, што укупно у односу на укупно уговорену вредност процентуално износи 45,40%. Утврђено је да одобрење за извођење предметних радова није издато због нерешених имовинскоправних односа. Даље, реализација уговора на уградњи стубова и електромонтаже није била могућа без прибављеног решења за извођење предметних радова код надлежне општинске управе, иако је од стране туженог израђен идејни пројекат и прибављен и допремљен грађевински материјал. Код тако утврђених чињеница је првостепени суд закључио да је тужбени захтев у целости неоснован, налазећи да тужилац није доказао да су се стекли законски услови за раскид уговора због неиспуњења применом одредбе члана 124. Закона о облигационим односима, нити је доказао да су се стекли услови из члана 127. Закона о облигационим односима за раскид уговора без остављања накнадног рока, и да због тога нема места враћању аванса са припадајућом законском затезном каматом применом одредаба члана 132. став 2. и 5. Закона о облигационим односима.

На основу утврђених чињеница је другостепени суд закључио да је тужени у свему поступио у складу са својим уговорним обавезама и да је показао спремност да уговор реализује до краја, а да пуномоћјем тужени није преузео обавезу решавања имовинскоправних односа, нити то произилази из понуде на основу које је закључен уговор. Од аванса који је тужилац уплатио туженом од скоро 50% од укупне вредности радова са ПДВ-ом тужени је према одредби члана 2. уговора купио и транспортовао грађевинске елементе и опрему у непосредној близини дуж трасе далековода и израдио идејни пројекат, а у даљем испуњењу обавезе је спречен понашањем тужиоца који није регулисао имовинскоправне односе са власницима парцела преко којих је траса далековода требало да прође, чиме тужилац није доказао да су се стекли услови за раскид уговора због неиспуњења, па нема основа захтеву за враћање уплаћеног аванса. Укупна вредност изведених радова са стране туженог износи 45,40% од уговорене вредности радова. Посебно, другостепени суд оцењује да пуномоћјем није дато овлашћење и обавеза туженом на прибављање инвестиционо-правне документације и решавање имовинскоправних односа са власницима парцела преко којих је траса далековода требало да прође. По схватању другостепеног суда списи предмета Општинске управе у Босилеграду чији је саставни део идејни пројекат су узети у обзир приликом вештачења, а нису од битног значаја за решавање спорних чињеница и одлуку у овој правној ствари. Коначно, другостепени суд закључује да следом тога што тужилац није доказао да су се стекли услови за расидање уговора због неиспуњења, нема места ни враћању аванса с припадајућом законском затезном каматом у смислу одредбе члана 132. став 2. и 5. Закона о облигационим односима.

У ревизији, тужилац оспорава правилност примене материјалног права од стране нижестепених судова када цене да ли су били испуњени услови за раскид уговора због неиспуњења, код чињенице да је тужилац тражио утврђење да је уговор вансудским путем једностраном изјавом тужиоца раскинут, а не да суд раскине уговор. Ревидент наводи да је престала сврха изградње предметног далековода с обзиром да је решењем Министарства рударства и енергетике рад Пилот постројења, за чије потребе је далековод требало да буде изграђен, био орочен на три године, са чиме је тужени

био упознат приликом закључења уговора и израде пројектне документације, и да је на туженог пренео обавезу решавања имовинскоправних односа, па је имао право на раскид уговора вансудским путем. Сматра да су судови изгубили из вида аутономију воље странака и да је требало само да расправља о захтеву за повраћај датог и о евентуалној штети, ради чега је потребно да утврди која од уговорних страна није испунила уговорне обавезе. Указује да га тужени није обавестио о предузетим радњама како би се записнички извршио пријем у погледу квантитета и квалитета материјала и пратеће опреме и како би се допремљени грађевински материјал и опрема могли складиштити на одговарајућем месту и у одговарајућим условима, чиме би се спречило оштећење и крађа од стране трећих лица, већ је материјал и опрему разбацао и неадекватно сместио на више локација и то ван трасе изградње далековода, због чега је дошло до оштећења у виду ломљења једног дела материјала и опреме и крађе, док је други део био затрпан земљом и постао неупотребљив, које чињенице су констатоване од стране вештака, али их суд није ценио. Оспорава да му је предат идејни пројекат, те тужилац није имао увид у садржину пројекта, због чега је закључак суда да је идејни пројекат био довољан за извођење неке врсте радова сасвим произвољан. Даље указује да је тужени у име и за рачун тужиоца прибавио сагласност од 12 власника катастарских парцела преко којих је требало да пређе далековод и на које је требало да буду постављена стубна места и те сагласности оверио пред надлежним органом, али је даље одустао од испуњења те обавезе. Сматра да је садржина и правно дејство пуномоћја правно питање у коме судови нису могли закључивати на основу мишљења вештака. Даље, ревидент указује на утврђену чињеницу да се по пријему обавештења о раскиду уговора због неиспуњења уговорних обавеза тужени изјаснио да прихвата раскид уговора прихватајући да врати незнатни део новчаног износа, што је у супротности са закључком суда о непостојању услова за раскид уговора.

Врховни касациони суд оцењује да су нижестепени судови код одлучивања о тужбеном захтеву за утврђење да је уговор међу парничним странкама раскинут погрешно применили материјално право. Према утврђеним чињеницама о садржини уговора кога су парничне странке закључиле произилази закључак да се ради о уговору о грађењу, који је према одредби члана 630. Закона о облигационим односима по својој природи уговор о делу. Део обавеза туженог предвиђен је и пуномоћјем од 20.04.2017. године. То указује на потребу да судови о наведеном тужбеном захтеву одлуче применом релевантних одредаба Закона о облигационим односима за престанак уговора о делу, међу којима је одредба члана 629. којом је прописано да све док наручени посао није довршен наручилац може раскинути уговор кад год хоће. Друга је ствар разрешење међусобних обавеза међу парничним странкама које настају поводом раскида уговора од стране наручиоца. У том смислу ревидент основано указује на погрешну примену материјалног права код одлучивања о истакнутим тужбеним захтевима за утврђење раскида уговора и о новчаном захтеву тужиоца, али и о компензационом приговору туженог. Произилази и да је основан приговор ревидента да су судови изгубили из вида да су се парничне странке сагласиле око раскида уговора, али не и о условима за раскид у смислу колико би тужени био у обавези да тужиоцу врати од примљеног аванса. Напротив, како су закључили да је за раскид уговора, односно престанак уговора међу парничним странкама битно једино то да ли је испуњен услов за раскид због неиспуњења или због протеча рока за испуњење, судови су закључили да нема места ни враћању аванса, што је преурањен закључак. Код указаног материјалног права садржаног у одредби члана 629. Закона о облигационим односима које тужиоцу као наручиоцу даје право да уговор о делу

раскине кад год хоће, произилази да су без значаја утврђења о проценту од 45,40% вредности изведених радова у односу на уговорене, за одлучивање о тужбеном захтеву за утврђење да је уговор раскинут. Није расправљено да ли би постојала обавеза туженог да тужиоцу врати нешто од износа кога је од тужиоца примио авансно, доследном применом одредбе члана 629. Закона о облигационим односима.

Стоји и разлог ревизије да нижестепени судови нису расправили на које фактичке и правне радње је у име и за рачун тужиоца јесте био овлашћен тужени, и истовремено и обавезан пуномоћјем, већ је само од стране другостепеног суда закључено да из пуномоћја не произилази да је истим дато овлашћење туженом да преузима обавезу прибављања инвестиционо-правне документације и решавање имовинскоправних односа са власницима парцела. Садржина овлашћења и уједно обавезе туженог по том пуномоћју може бити од значаја за разрешење међусобних захтева парничних странака по раскиду уговора.

Из тих разлога је применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд укинуо првостепену и другостепену пресуду и предмет је вратио првостепеном суду, како би, након што правилно примени указано материјално право од значаја за престанак уговора међу парничним странкама, распрвио све чињенице потребне за правилну примену материјалног права у одлучивању о захтеву исплату кога је тужилац истакао и о компензационом приговору туженог, као последици престанка уговора.

У поновљеном поступку судови ће донети и одлуку о трошковима целог поступка, по одредби члана 163. став 3. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**